

## ЕЛЕМЕНТИ СТРУКТУРИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У СУДОВІЙ СИСТЕМІ

**Євген Юрійович ШАПТАЛА,**

*кандидат юридичних наук*

Адміністративно-правовий статус є індивідуалізованою категорією, якою описується місце та значення суб'єкта в конкретній галузі та системі правовідносин. При цьому, далеко не завжди він має однакову внутрішню будову. Так, зміст адміністративно-правового статусу суб'єктів протидії корупції у судовій системі, на нашу думку, становить наступний перелік структурних елементів.

1. Завдання діяльності суб'єктів протидії корупції. Поняття «завдання» має наступні значення: 1) наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи; 2) настанова або розпорядження про виконання певного доручення; 3) мета, ціль до якої прагнуть; те, що хочуть здійснити [1, с.378]. Авторський колектив підручнику «Адміністративне право України. Академічний курс» зазначає, що завдання – це активізована, конкретизована та сформульована перед кимось або чимось мета [2, с.57; 3, с.78]. Тож, завдання діяльності суб'єктів протидії корупції у судовій системі – це нормативно визначений, кінцевий, необхідний результат, якого вони мають досягнути реалізуючи свої юридичні можливості в аспекті боротьби із корупційними проявами. Цілі унікальні та неповторні, а також є тим ключовим елементом, який відрізняє суб'єктів між собою.

2. Функції суб'єктів протидії корупції в судовій системі України. Слово «функція» – латинського походження («function») і перекладається як «виконання», «звершення». За своїм етимологічним значенням функція – це: а) обов'язок, коло діяльності, призначення чи роль; б) залежна змінна величина, тобто величина, що змінюється в міру зміни іншої величини; в) специфічна діяльність будь-якого організму та складових його органів; г) значення будь-якої форми, її ролі у конкретній системі, що визначаються співвідношенням з іншими формами [3, с.38; 4, с.124]. Таким чином, функції суб'єктів протидії корупції в судовій системі України – це основні вектори їх діяльності із виконання покладених законодавством завдань. При цьому, на відміну від цілей, функції не є унікальним та цілком можуть дублюватись в роботі декількох уповноважених сторін. Відмінність полягає в порядку і особливостях реалізації кожного вектору, тобто, адміністративних та інших формах, методах, які для цього використовуються. Наприклад, правоохоронна функція притаманна декільком суб'єктам протидії корупції в державі, але її вираження в кожному окремому випадку різнитиметься.

3. Компетенція суб'єктів протидії корупції в судовій системі. Історичним віхам розвитку поняття «компетенція» присвятив свої дослідження О.В. Бойко. В дисертаційній роботі автора наголошується, що дане слово походить від латинського «competentio» – відання, здатність, належність з правом [4, с.269]. За авторськими визначеннями

Ю.С. Шемшученко компетенція являє собою сукупність встановлених в офіційно-юридичній або неюридичній формі прав та обов'язків будь-якого органу чи посадової особи, які визначають можливості цього органу чи посадової особи приймати обов'язкові до виконання рішення, організовувати та контролювати їх виконання, вживати у необхідних випадках заходи відповідальності [6, с.196]. Д.Г. Заброра формулює поняття компетенції суб'єктів боротьби з корупцією як передбачену законодавством систему повноважень відповідних державних органів, під час реалізації яких останні здійснюють цілеспрямований та комплексний вплив на відносини, опосередковані існуванням корупції в суспільстві [7, с.109]. Отже, компетенція – це предмет відання суб'єктів протидії корупції в судовій системі, який визначено колом ключових робочих питань, котрі вирішуються в роботі останніх, а також переліком наданих для цього законодавством повноважень. Іншими словами, компетенція описує поле роботи відповідних публічних організацій та доступних інструментів її безпосереднього провадження. Категорія досить глибоко пов'язана із завданнями, адже саме цілями зумовлено те, який спектр практичних питань необхідно вирішити для отримання певного, кінцевого результату.

4. Повноваження суб'єктів протидії корупції в судовій системі. Як пише Д.І. Голосніченко: «Повноваження – це загальне для теорії права та держави поняття, змістом якого є система прав та обов'язків, набутих у легітимний спосіб державою, місцевим самоврядуванням, державними органами і органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, іншими суб'єктами правовідносин з метою забезпечення можливостей, потреб та інтересів людини і громадянина, окремих соціальних груп та суспільства в цілому» [8, с.54; 9, с.133]. Г.В. Задорожня обстоює позицію, що повноваження є правовим шляхом реалізації функцій органу. Реалізація функцій, продовжує автор, здійснюється різними шляхами – засобом організаційних та правових заходів, спрямованих на вирішення конкретних проблем муніципальних відносин, що складають зміст та сутність повноважень [10, с.129]. Наступну точку зору з приводу змісту повноважень сформулював А.М. Куліш, досліджуючи їх в аспекті роботи державного правоохоронного сектору: «Обов'язковим елементом адміністративно-правового статусу є визначення певного обсягу повноважень, закріпленого за кожним правоохоронним органом відповідно до покладених на нього завдань і функцій, тобто компетенції. Повноваження – це закріплені за правоохоронним органом права і обов'язки (в тому числі обов'язки нести відповідальність за наслідки виконання повноважень так звані «юрисдикційні» обов'язки). Центральне місце і переважну частину серед повноважень органу виконавчої влади складають державно-владні повноваження, тобто повноваження щодо прийняття обов'язкових до виконання рішень і забезпечення їх здійснення тими, кому вони адресовані» [11, с. 114]. Тож, повноваження суб'єктів протидії корупції в судовій системі нашої країни – це надані їм адміністративно-правовими нормами права та покладені на них обов'язки, реалізуючи які дані суб'єкти забезпечують виконання завдань та функцій в сфері попередження, запобігання і припинення корупційних та пов'язаних

із корупцією правопорушень, боротьби із детермінантами корупції. Повноваження є найбільш формалізованою частиною адміністративно-правового статусу. Від точності та правильності їх визначення залежить реальна прикладна здатність суб'єкта протидіяти корупції та її детермінантам.

Таким чином, визначення елементів структури адміністративно-правового статусу суб'єктів протидії корупції у судовій системі має ключове значення, оскільки саме від чіткості їхнього правового становища залежить ефективність реалізації антикорупційних механізмів у сфері правосуддя. Повноцінне розуміння статусу вказаних суб'єктів дозволяє уникнути дублювання функцій, запобігти конфліктам між інституціями та забезпечити взаємодію суб'єктів у межах узгодженого антикорупційного механізму. Крім того, структурна визначеність сприяє прозорості й передбачуваності діяльності суб'єктів протидії корупції, що є важливою передумовою для суспільної довіри до судової системи.

### **Список використаних джерел:**

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD). уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2009. 1736 с.
2. Адміністративне право України. Загальна частина. Академічний курс : під- руч.. За заг. ред. академіка НАПрН України О. М. Бандурки. Х. : Золота миля, 2011. 584 с.
3. Шатерніков М.І. Завдання господарських судів як суб'єктів адміністративного права. Наше право. 2016. №3. С.77-82.
4. Олійник А.Ю. та ін. Теорія держави і права: Навч. посібник / А.Ю.Олійник, С.Д. Гусарєв, О.А. Слюсаренко. - К.: Юрінком Інтер, 2001. - 176 с.
5. Олійник В.С. Конституційне право людини на особисту недоторканість і його забезпечення органами внутрішніх справ України: дис... канд. юрид. наук. : 12.00.02. Київ: Київський національний університет внутрішніх справ. 2006. 224 с.
6. Тлумачний словник української мови / Укладачі Ковальова Т. В., Коврига Л.П. Харків: Синтекс, 2005. 672 с.
7. Юридична енциклопедія. в 5 т. упоряд. Ю.С. Шемшученко та ін. К.: «Українська енциклопедія», 1998. Т 5. 3 1998. 789 с.
8. Голосніченко Д.І. Повноваження міліції, їх законодавче регулювання та вивчення. Адміністративне право і процес. 2013. №2(4). С.133-138.
9. Голосніченко Д. І. Теорія повноважень, вітчизняний і зарубіжний досвід їх формування. Монографія. К.: Видав. Голосніченко А. М. (ГАМ), 2009. 356 с.
10. Задорожня Г.В. Постійні комісії представницьких органів місцевого самоврядування: дис... канд. юрид. наук. : 12.00.02. Київ: Національний авіаційний університет Інститут повітряного і космічного права. 2006. 224 с.
11. Куліш А.М. Правоохоронна система України: адміністративно-правові засади організації та функціонування: дис... д.ю.н. : 12.00.07. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2009. 432 с.